

KNJIŽEVNOST Senzacionalno otkriće i velik događaj za hrvatsku kulturu

Otkriveno u Biblioteca Nazionale Braidense u Milanu: »Pjesni« i »Tirena« iz 1551. Marina Držića

Pronađena prva izdanja knjiga Marina Držića

Knjiga Marina Držića iz 1551. godine za koju se vjerovalo da je izgubljena upravo je otkrivena u Milanu, a iznenađenje je to veće što je veliki hrvatski književnik 1551. objavio dvije knjige

Ennio STIPČEVIĆ

Suvremena znanost prilično je jednodušna u sudu da je Marin Držić tiskao za života samo jednu knjigu, te da je ta tiskovina zagubljena. Pretpostavlja se da bi to izdanje iz 1551., koje nitko u novije vrijeme nije držao u rukama, moglo biti istovjetno dvama sačuvanim sljedećim izdanjima, objavljenima posthumno u Veneciji 1607. i 1630. godine.

Riješena enigma najstarijih izdanja

Najčešće se, dakle, spominju sveukupno tri izdanja Držićevih djela iz 16. i 17. stoljeća, a za naslov prvoga izdanja drži se da bi trebao biti identičan dvama kasnijim izdanjima. Držićev editio princeps, prema tom uvjerenju, sadržavao bi *Pjesni*, tj. ljubavni kanconijer, te tri dramska djela, *Tirenu*, *Venere i Adon* i *Novelu od Stanca*.

Gotovo svi stariji leksikografi i bibliografi slažu se u tome da je Držić 1551. u gradu na lagunama objavio jed-

Knjiga »Pjesni« iz 1551. donosi uz ljubavni kanconijer te »Tužbu Ljubmira« i »Prolog drug« dramske tekstove »Venere i Adona« i »Novelje od Stanca«, a izdanje »Tirene« otisnuto je zasebno

nu knjižicu mladenačkih pjesama i dramskih sastavaka.

Drago mi je što mogu izvjestiti da je enigma najranijega izdanja Držićevih djela riješena: godine 1551. Držić je tiskom objavio ne jednu, nego dvije knjige i danas su obje pohranjene u Biblioteca Nazionale Braidense u Milanu. K tomu, milanska knjižnica čuva i treće izdanje Držićevih stihova i komedija iz 1630.

Otkriće tih tiskovina bitna je akvizicija za suvremenu držićologiju, svako

buduće kritičko izdanje morat će ih uzeti u obzir.

Najvažnije je pitanje sadržaja dviju Držićevih tiskovina iz 1551. Izdanje *Pjesni* donosi, uz ljubavni kanconijer te *Tužbu Ljubmira* i *Prolog drug*, dramske tekstove *Venere i Adona* i *Novelje od Stanca*. Izdanje *Tirene* otisnuto je zasebno.

Na potezu su meritoni stručnjaci

Koliko sam uspio razaznati, ova prva izdanja ni u čemu bitnome ne razlikuju se od kasnijih, iz 1607. i 1630., u kojima su svi spomenuti rani Držićevi tekstovi objavljeni zajedno.

Na meritornim je stručnjacima da obave filološku kritiku teksta. Kompletni materijal iz Milana u fotokopijama i digitalnom obliku ustupio sam stručnjacima i predao u Razred za književnost Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

(O otkriću Držićevih tiskovina pojava će se potpunija stručna informacija u časopisu *Forum*, 2007, br. 10-12).

KONCERT Orkestrar Champs-Élysées u »Lisinskome«

Ekspresivni Strauss i Mahler

Mirta ŠPOLJARIĆ

Pojam »glazbene moderne« veže se uz prijelaz iz 19. u 20. stoljeće kada su dvojica skladatelja svojim opusima označili poseban vrhunac dotadašnje tradicije i nagovijestili nova rješenja koja će potom slijediti.

Bili su to Richard Strauss i Gustav Mahler, koji su ekspresivnost na različitim razinama komprimirali u vlastiti glazbeni jezik, te doveli romantičarske zasade do vrhunca, koji je tad jedino mogao prijeći i nadvladati Arnold Schönberg.

Tragom programne misli

Upravo glazba Straussa i Mahlera činila je okosnicu programa koncerta koji je priredio Orkestar Champs-Élysées pod ravnanjem Philippea Herreweghea, dirigenta koji se tijekom karijere istaknuo autentičnim pristupom izvođenju literature iz razdoblja klasičke i romantizma.

Nastupili su (iznimno) u četvrtak u okviru ciklusa »Lisinski subotom«, a uz njih je Straussove pjesme za glas i orkestar pjevala sopranistica Carolyn Sampson, također interpretirajući pjesmu iz »Dječakova čudesnoga roga« uklopljenu u posljednji stavak Mahlerove 4. simfonije izvedene te večeri.

Carolyn Sampson uredno je slijedila nutarnju programnu misao, pokazala kvalitetnu interpretaciju Straussovih pjesama una-

toč katkad vrlo zahtjevnim vokalnim pomacima, unijela je primjeren dramatsko-mimikrijski trenutak u izvedbu, ali joj je katkad nedostajalo čvršće i odlučnije vokalne prezentacije. Ili je orkestar za nju bio malo preglasan ili je, pak, sopranistica za njih bila tiša negoli što je potrebno.

Žrtvovana forma

Što se orkestrova nastupa tiče, očekivala se izvedba Mahlerove 4. simfonije u drugome dijelu koncertne večeri. Ta Mahlerova simfonijska partitura vrlo je zahtjevna jer se cjelokupno četverostavačno događanje temelji na profinjnom cjepkanju i razvijanju mnogobrojnih strukturno ključnih motiva, od kojih pojedini objedinjuju početak i završetak simfonije, te od nje čine vrlo rafinirano povezanu formu. I tu je Orkestar Champs-Élysées pokleknuo.

Makar je Herrewegheovo ravnanje bilo maksimalno precizno, koncizno u pokretima i usmjereno na izvlačenje karakternosti, formalna zaokruženost bila je žrtvovana. Suptilne motivske povezanosti i kontinuitet složene razvojnosti, unatoč tomu što je dosta toga Herrewegheo uspio istaknuti, umnogome je nedostajalo orkestrovoj interpretaciji.

A počesto prebrzi tempo, iza kojega su se sakrile nerazumljive pasaze i nerazgovjetni motivi, činio je dodatnu poteškoću. Uglavnom, Mahler kakva nismo očekivali.

S koncerta u »Lisinskome«

KAZALIŠTE

Treći »Showcase hrvatskoga kazališta«

ZAGREB – Treći »Showcase hrvatskoga kazališta« održava se do nedjelje 21. listopada u organizaciji Hrvatskog centra ITI. Gosti iz inozemstva, njih šesnaestero, došli su zahvaljujući izbornici, dramaturginji Željki Turčinović i predsjednici HCITija. Kazališni kritičari, izbornici i voditelji festivala dolaze iz Mađarske, Poljske, Češke, SAD-a, Slovačke, Italije, Njemačke, Švicarske, Finske, Izraela, Velika Britanija, Indije i Belgije.

»Showcase« je pokrenut

prije tri godine radi upoznavanja inozemnih izbornika festivala i kazališnih kritičara s najboljim u hrvatskom teatru.

Iz predstave »Gospođice Rice...«

Ugledni gosti imaju prigodu pogledati predstave koje se prikazuju u okviru »Gavellinih večeri«, i to »Smisao života gospodina Lojtrice«, KNAPP-a, »S druge strane«, ZKM-a, »Gospođice Rice, puno prije geopolitike bila je glazba«, Teatra ITD, »Galeb«, ZKM-a, te projekte »Ex-pozicija« Bacači sjenki, »Out of Service« Plesnoga centra TALA te »Rose is a Rose is a Rose« (autoreferencijalno čitanje drame Ivane Sajko) Teatra ITD. [H. B.]